

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö TEM/1260/03.01.01/2016 TEM046:00/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista

Taustatiedot

1) * Vastaajatahon virallinen nimi

Valtiontalouden tarkastusvirasto

2) * Vastaajataho

- kunta
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- julkisomisteinen yhtiö
- ministeriö
- ELY-keskus
- TE-toimisto
- aluehallintovirasto (AVI)
- muu valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu, mikä

3) * Vastaajatahon vastuuhenkilön sähköpostiosoite

anna-liisa.pasanen@vtv.fi

4) Vastauksen kirjanneen henkilön sähköpostiosoite (jos eri henkilö kuin edellä)

heidi.jarvenpaa@vtv.fi

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3)

5) Ovatko esityksen tavoitteet oikein asetettuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

6) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kestävän talouskasvun tavoitetta voidaan pitää hyvänä ja oikean suuntaisena. Nykyisen aluekehityslain mukaan tavoitteena on, että alueiden kehittämisen järjestelmä loisi edellytykset kestäväan kehitykseen perustuvalle kasvulle ja uudistumiselle sekä hyvinvoinnille ja sosiaaliselle eheydelle (myös HE:n luku 2). Luvussa 3 painottuu lähinnä kasvupalveluihin perustuva järjestelmän uudistustavoite ja oletus, että tavoiteltu malli toimisi nykyjärjestelmää paremmin.

Kasvupalveluiden osalta kustannussäästöjen saavuttaminen on epävarmaa, jos nykyisiä ELYihin keskitettyjä tehtäviä siirretään hajautettuun malliin jokaisen maakunnan hoidettavaksi ja rahoitusta näiden tehtävien hoitamiseksi kohdistetaan kullekin maakunnalle erikseen. Nykyisessä mallissa säästötoimenpiteitä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa keskittämällä tiettyjä ELY-keskusten tehtäviä muutaman ELYn hoidettavaksi. Hajauttamalla resurssit 18 maakuntaan menetetään keskittämällä saavutetut säästö- ja synergiaedut. Toiminnan pirstaloituminen on uhka resurssien riittävydelle.

7) Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiehdotuksessa ei säädetä eikä siitä käy muutenkaan riittävän selkeästi ilmi se, miten kasvupalvelutuottajat valitaan ja miten palvelukustannukset määritellään. Esityksessä ei ole selkeitä perusteluja sille, miksi ja miten palvelujen yksityistäminen tuottaisi paremman lopputuloksen kuin nykyjärjestelmä. Tuloperustainen yksityisen palvelutuotannon palkitseminen saattaa myös johtaa asiakkaan valinnanvapauden sijasta ”asiakkaiden valintaan” (”kermankuorintaan” yksityisten palvelutuottajien voitontavoittelun maksimoimiseksi), mikä ei olisi tavoitteen mukaista ja asiakasnäkökulmaa palvelevaa toimintaa. Asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaaminen yhdenvertaisesti voi jopa heikentyä. Myös asiakasvaikuttavuus heikkenee.

9) Voitaisiko esityksen tavoitteet saavuttaa muilla keinoin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kasvupalveluiden luomisen esityksen mukaisella tavalla arvioidaan vievän jopa 10 vuotta (vrt. kohta 58). Uudistus voitaisiin toteuttaa myös kehittämällä nykyjärjestelmää asteittain esim. kumppanuusmallin suuntaan. Malli mahdollistaisi mm. yksityisten palveluntuottajien toimimisen monituottajajärjestelmässä. Tätä vaihtoehtoa ei ole laajasti käsitelty lain perusteluissa. Nykyiseltä pohjalta kehitettävä järjestelmä voisi olla kokonaistaloudellisesti edullisempi ja turvaisi paremmin myös henkilöstön aseman eikä aiheuttaisi negatiivisia työllisyysvaikutuksia (mm. luku 4, s. 91), joita uudistuksen arvioidaan aiheuttavan.

11) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3

Valtakunnalliset ja maakunnalliset kasvupalvelut tulisi määritellä tarkemmin myös HE:n luvussa 3. Kasvupalvelulaissa ei esityksen mukaan määritellä valtakunnallisia kasvupalveluja eikä säädetä niiden tuottajista. Esityksen

sivulla 97 todetaan, että valtakunnallisilla kasvupalveluilla olisi jatkossa pääsääntöisesti vain yksi tuottaja. Tämä toteamus jää epäselväksi ja on ristiriidassa myöhemmin valtakunnallisista kasvupalvelun tuottajista esitetyn kanssa. Hallituksen esityksessä oleva termi ”elinvoimatehtävät” ja sen määritelmä jää epäselväksi. Hallituksen esityksen (s. 61) mukaan maakunta ja kunta toimisivat edelleen kumppaneina elinvoimatehtäviin liittyvissä asioissa. Kasvupalvelu-uudistus ei siirtäisi esityksen mukaan kuntien nykyisiä elinvoimatehtäviä tai niiden resursseja maakunnille, vaan maakunnan vastuulla olisivat ainoastaan entiset valtion ja maakuntien liittojen hoitamat tehtävät. Koska tehtäväkenttä on yhteinen kunnille ja maakunnille, valtakunnallisista kasvupalveluista sekä maakuntien ja kuntien elinvoimatehtävistä tulisi säätää tarkemmin jo tässä vaiheessa.

Esityksen vaikutukset (HE, luku 4)

12) Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13) Mahdollinen sanallinen perustelu

Hallituksen esityksen mukaan laki ei säätele, miten maakunnat rahoittavat kasvupalveluiden tuotannon (ks. 4.1.2.5, s. 72). Tehtävien siirron vaikutuksissa ei ole myöskään riittävästi huomioitu nykyisten keskitettyjen tehtävien (esim. rakennerahastotehtävät sekä kansallisiin yritystukiin liittyvät tehtävät ja maahanmuuttoon liittyvät tehtävät) hajauttamista maakuntiin ja niiden vaikutuksia palvelujen järjestämiskustannuksiin. Julkisen palvelutuotannon avaaminen markkinoille aiheuttaa osaltaan muutostarpeita resursointiin. Viranomaisten nykyisin tuottamien tehtävien vähentymisen vaikutus rahoitukseen ei ole tiedossa. Tarkemmat henkilöstövaikutukset eivät ole myöskään tiedossa. Koska uudistuksen vaikutukset riippuvat siitä, miten markkinat alkavat toimia maakunnissa, vaikutusten kokonaisarviointia ei ole voitu tehdä. Asteittainen järjestelmän kehittäminen mahdollistaisi tarkemman vaikutusten arvioinnin ja uudistuksen hallitumman toimeenpanon.

14) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

Kansainvälisten arvioiden mukaan palvelujen yksityistäminen ei ole parantanut työllistymistuloksia. Esityksen sivuilla 89–90 referoidut tutkimuksetkaan eivät osoita yksityisten palvelujen olevan parempia kuin julkiset palvelut.

Kasvupalvelujen yksityistäminen voisi johtaa asiakkaiden valikointiin, mikä asettaisi asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Yksityisten palvelujen saanti ei ole myöskään taattua syrjäseuduilla, missä työllisyystilanne on heikko.

Suomen julkinen hallinto on tehokas, ja se on arvioitu maailman parhaaksi. Haasteena on, pystyvätkö yksityiset markkinat yltämään samaan tasoon. Uudistuksen kustannusten ja hyötyjen suhde tulisi arvioida tarkemmin, jotta voitaisiin perustella tarvetta tehdä näin mittavaa muutosta. Antikaisen ym. mukaan (2017, s. 14–15) nykyinen ELY-keskuksissa ja TE-toimistoissa hoidettava palvelutoiminta perustuu hyvin asiakkaiden tarpeisiin ja palvelu tuotetaan laadukkaasti. Henkilöstön asiantuntemus on vankka, ja myös asiakastyytyväisyys on ollut hyvä. Tietojärjestelmien kehitys koettiin puolestaan hitaaksi (Antikainen ym.: Vallan ja vastuun uusjako; Maakuntauudistuksen vaikutukset ELY-keskusten ja TE-toimistojen tehtäviin sekä aluekehittämisjärjestelmään. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 10/2017). Tietojärjestelmien kehitys ja yhdenmukaisuus tulee olemaan riskinä myös uudessa kasvupalvelujärjestelmässä (ks. jäljempänä kohta 40).

Asian valmistelu (HE, luku 5)

15) Vapaamuotoiset huomiot

Kuvaus palvelujen monimuotoisuudesta ja yhteisistä järjestelmistä on varsin suppea: HE:ssä esitetään hallituksen linjauksista ja tarkennuksista sekä valmistelun organisoinnista. Informaatio valmistelun vaiheista ja niiden sisällöstä on varsin vähäinen.

Kommentit lakiluonnokseen

Luku 1 Yleiset säännökset (1–5 §)

16) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1

Maakuntien vaikuttamismahdollisuudet alueiden kehittämiseen uudistuksen tavoitteiden mukaan vahvistuu. 1 luvun 4 §:n mukaan maakunnille ei ole tulossa uudistuksen myötä lisäresursseja. Yksityiskohtaisissa perusteluissa 1 luvun 1 §:ssä esitetty näkemys ”aluekehityspolitiikan” (alueiden kehittämisen) resurssien sekä vaikuttavuuden vahventamisesta ei ole ilmeistä, sillä resurssit tulevat todennäköisemmin suppenemaan eikä esimerkiksi työllisyysvaikutusten lisäämisestä ole varmuutta. Tehtävämäärää ja maakunnallisen aluekehittämistehtävän laajentumista maakunnalle siirtyvien tehtävien osalta ei voitane siten suoranaisesti pitää alueiden kehittämisen resurssien vahventumisena, vaan esitys kuvaa paremminkin maakuntien roolin vahvistumista alueiden kehittämissysteemissä. Itsehallinto ei myöskään ole toteutumassa sen laajassa merkityksessä, joten esim. taloudellisten resurssien lisääntyminen (itse kerättyjen resurssien) ei ole toistaiseksi selvää.

Nykyhallissa tehtyjen tehostamis- ja keskittämistoimien menettäminen voi aiheuttaa kustannustehottomuutta, jos tehtävien hajauttaminen edellyttää lisäkrytointeja tms. Tavoiteltavana ei voida myöskään pitää sitä, että tehtävien hoitamisesta aiheutuu lisäkustannuksia verrattuna nykyjärjestelmään. Lakiesityksessä tulisi säätää vahvemmin maakuntien välisen yhteistyön veloitteesta erityisesti niissä toiminnoissa, joissa jo nyt tiedetään, että keskitetty ratkaisu on kustannustehokkaampi.

Maakuntien viranomaistehtävien (julkisen vallan käyttö) tulisi olla selkeästi määriteltyjä ja kaikissa maakunnissa samat. Epäselväksi jää myös, mitkä kasvupalvelut eivät ole valinnanvapauden piirissä, sekä se, miten palvelunjärjestäjä voi määritellä harkintansa mukaan valinnanvapauden piiriin kuuluvat palvelut ja mitä se tulee merkitsemään asiakasnäkökulmasta.

Esityksen sivulla 97 oleva toteamus, että asiakas voi olla sekä palvelujen tilaaja että käyttäjä, jättää asiakkaan määritelmän avoimeksi.

Lisäksi erityisesti kuntien sidosyksikön asema on käytännössä merkittävä, eli kunnat voivat osallistua palvelujen tuottamiseen vain yhtiöittämällä toimintansa. Asia jää lakiesityksessä vähälle huomiolle. Myös maakunnan perustaman yhtiön asema palvelujen tarjoamisessa jää epäselväksi.

17) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 1

Määritelmiin tulisi lisätä seuraavat termit: kuntien sidosyksikkö, maakunnan yhtiö, valtakunnalliset kasvupalvelut ja valinnanvapaus. Myös asiakkaan määritelmää tulee tarkentaa.

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6–12 §)

18) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen vastuista (7 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19) Mahdollinen sanallinen perustelu

Maakuntien rooli strategisina toimijoina korostuu. Yhteistyötä ja työnjakoa kuntien ja maakuntien välillä ja toisaalta eri ministeriöiden välillä tulisi selkiyttää lakiluonnoksessa.

20) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakennerahastojen hallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8, 9,10,11 ja 32 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21) Mahdollinen sanallinen perustelu

Keskeistä uudessa aluekehittämisjärjestelmässä on maakunnan suhde kuntiin ja erityisesti suuriin kaupunkeihin; yhteistyön tulee toimia maakuntien ja suurten kaupunkien välillä ja toiminnan rajapinnoissa. Suurten kaupunkien kanssa tehdyt sopimukset (valtion ja ko. suurten kaupunkien välillä) ovat palvelleet kasvutavoitteiden saavuttamista. Toiminnan tuloksellisuuden kannalta suurten kaupunkien rooli mm. elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden sekä hyvinvoinnin edistämisessä tulisi huomioida selkeämmin uuden järjestelmän mukaisessa alueiden kehittämisessä. Siten tärkeää olisi maakuntien ja suurten kaupunkien välisen yhteistyön sekä eri toimijoiden aluekehittämisroolin ja -vastuiden varmistaminen uudistusprosessin edetessä (jatkovalmisteluissa).

22) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2

Alueiden kehittämisen tavoitteissa korostetaan muun muassa kestävästä kasvusta, kestävästä työllisyydestä sekä elinympäristön laadun parantumisesta. Alueiden kehittämisen painopisteiden ja tulevien toimenpiteiden tulisi tukea selkeästi näitä tavoitteita (huomioitava mm. hankevalinnassa). Muutosprosessissa tulisi varmentaa se, että alueiden kehittämisjärjestelmän tehokkuus- ja vaikuttavuus-edellytykset säilyvät siten, että ne tukevat myös vastaisuudessa aluelähtöistä, kestävästä kehityksestä perustuvaa taloudellista kasvua. Muutosprosessissa tulisi varmistaa tehtävien hoidon kitkaton jatkuminen sekä aluekehittämisen seurantamittareiden luonti siten, että ne toimivat uudessa järjestelmässä. Samoin tulee huomioida rahoituksen järjestäminen siten, että toiminnan jatkuminen on varmistettu. 2 luvun 8 §:n mukaisesti maakunnat toimivat myös Suomen rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 välittävänä toimieliminä. Välittävällä toimielimellä tulee olla ko. pykälän mukaan riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

23) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 2

8 §:ssä tulisi tarkemmin määritellä eri ministeriöiden yhteistyö rakennerahasto-ohjelmissa.

9 §:ssä maakunnan yhteistyöryhmän asemaa ja roolia tulisi selventää. Mikä yhteys maakunnan yhteistyöryhmällä on maakunnan valtuustoon päätöksenteossa?

10–11 §:ssä tulisi kuvata selvemmin maakuntien keskinäisen yhteistyön velvoite sekä maakunnan ja isojen kaupunkien välinen yhteistyö.

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13–20 §)

24) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

25) Mahdollinen sanallinen perustelu

Pääosin kyllä, mutta huomiota tulisi kiinnittää seuraaviin asioihin:

Valtakunnalliset kasvupalvelut tulisi määritellä tarkemmin, koska ne vaikuttavat erityisesti yrityksille suunnattujen palvelukokonaisuuksien muodostamiseen.

Asiakkaan subjektiivinen palvelutarve: Asiakas voisi valita palvelut mistä tahansa maakunnasta, mutta ei voisi niitä vaihtaa, jos hänen tilanteensa muuttuu. Tämä heikentää palvelujen asiakaslähtöisyyttä, työvoiman liikkuvuutta ja on ristiriidassa valinnanvapausperiaatteen kanssa.

Lakiluonnos kiinnittää huomiota henkilöasiakasryhmistä vain maahanmuuttajiin erityisryhmänä, mutta muut heikossa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat, pitkäaikaistyöttömät, jäävät vaille huomiota. Heidän tarvitsemansa palvelut ovat räätälöityjä työllisyyspalveluita, joilla ei ole olemassa ulkoisia markkinoita. Näihin palveluihin liittyy myös korvaus- ja tukipäätöksiä eli viranomaistehtäviä. Siten kaikkien työllisyyspalvelujen siirtäminen valinnanvapauden piiriin voi heikentää erityisryhmien tarvitsemien palvelujen saatavuutta. Näille asiakasryhmille palvelutarpeiden tunnistaminen ja sopivien palveluiden valinta sekä valmius käyttää sähköisiä palveluita voi olla haasteellista. Palvelujen valinnanvapaus siirtää käytännössä vastuuta palvelukokonaisuuden hallinnasta asiakkaalle.

26) Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

27) Mahdollinen sanallinen perustelu

Valtakunnallisten ja maakunnallisten kasvupalvelujen järjestäminen tulisi selkeästi eritellä, ja maakunnan palveluiden laajuus ja laatu (minimivaatimukset, peruspalvelutaso) tulisi määritellä siten, että asiakkaiden palvelutarvetta vastaava tarjonta ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu voidaan varmistaa myös maan heikoimmin kehittyneillä alueilla. Tämä auttaisi myös maakuntia palvelukokonaisuuksien suunnittelussa (myös suhteessa viranomaistehtäviin) ja valtakunnallisesti tietojärjestelmien määrittelyssä.

Palvelujen laadun ja palvelusopimusten seuranta tulisi määritellä omavalvontaohjelmassa esim. siten, että jo kasvupalvelujen tuottajan valintaprosessissa (tarjouspyynnöissä) määritellään palveluntuottajan velvollisuudet sekä mahdolliset sanktiot. Palvelusopimuksissa ja niitä edeltävissä tarjouspyynnöissä tulee mainita em. seikoista sekä siitä, että omavalvonnalla seurataan velvoitteiden toteutumista.

Lakiesityksen 19 §:ssä säädetään palvelujen yhteensovittamisesta. Lakiesityksen perusteluissa vastaavassa kohdassa (HE s. 120) mainitaan TYP-toimintamalli, josta säädetään laissa 1369/2014 työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Hallituksen esityksessä todetaan, että tarve eri toimijoiden järjestämistä vastuulla olevien palvelujen (työvoima-, sosiaali-, terveys-, kuntoutus-) yhteensovittamiseen säilyy myös maakuntamalliin siirtymisen jälkeen.

ja että vastuu palveluiden yhteensovittamisesta ja asiakasohjauksesta olisi jatkossa maakunnalla ja sille palveluja tuottavalla toimijalla. Hallituksen esityksessä ei tuoda riittävällä tarkkuudella esiin sitä, miten em. TYP-toimintamallin mukaisten tehtävien järjestäminen jatkossa tapahtuu ja edellyttääkö se muutoksia TYP-lakiin ja onko asiasta tarkoitus säätää tarkemmin muualla, esim. sote-laissa.

28) Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien (toimitila- ja kiinteistö, talous- ja henkilöstö sekä ICT-tehtävät) suhde maakuntien kasvupalvelutehtäviin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiesityksen 13–20 §:stä ei käy selkeästi ilmi palvelukeskustehtävien (erityisesti ICT:n sekä talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta) suhde maakuntien kasvupalveluihin. Esityksen mukaan kasvupalvelut ja asiakkaan ohjaus perustuvat pitkälti sähköisten palveluiden hyödyntämiseen. Esitys ei kuitenkaan käsittele kasvupalveluiden tietoarkkitehtuurin ja tietojärjestelmien yhtenäistämistä ja kehittämistä. Tällä on erityinen kiire, koska TE-toimistojen ja ELY-keskusten käyttämät järjestelmät ovat elinkaarensa päässä ja valtakunnallisesti yhtenäisten järjestelmien rakentamiselle on suuri tarve.

30) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3

Maakuntien väliset kehityserot saattavat kasvaa entisestään kilpailullisten markkinoiden rakentamisen ja toiminnan käynnistysvaiheen pitkittyessä – tai mahdollisesti jopa markkinoiden rakentamisen johdosta (15b §). Valtakunnallisesti palvelutarjonta voi olla laadultaan vaihtelevaa eikä asiakkaiden yhdenvertaisuus välttämättä toteudu.

Alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista säädettävän lain yksi keskeisistä periaatteista on se, että mahdollisimman suuri osa palveluista annettaisiin yksityisten tahojen tuotettavaksi (18 §). Tämä edellyttää sitä, että ei-siirrettävät viranomaistehtävät tulee määritellä tarkoin. Lakivalmisteluissa (14 §) tulee myös selvittää linjaus siitä, onko asiakas sitoutunut valittuun maakunnalliseen palveluntuottajaan, vaikka palveluntuottaja osoittautuisi asiakkaan näkökulmasta ”huonoksi valinnaksi” (esim. asiakassetelin maksuosuuden hyödyntämiskysymyksessä). Asiakkaan oikeudesta tulla kuulluksi ja muista hyvän hallinnon käytännöistä sekä asiakkaiden oikeusturvasta säädettäisiin maakuntien kasvupalveluprosesseja koskevissa laeissa. Nyt 14 §:ssä todetaan, että asiakkaalla on oikeus valita haluamansa palveluntuottaja, mutta ei sitä, onko asiakas sidottu esim. määrääjäksi käyttämään ko. valitun palveluntuottajan palveluja.

Lakiesityksen 18 §:ssä esitetään maakunnan omana viranomaistehtävänä yritykselle myönnettävästä tuesta sekä se, että tuen myöntämisessä on kyse julkisen vallan käyttämisestä ja julkisten varojen jakamisesta. Keskeistä on kysymys, voiko yksityinen palveluntuottaja myöntää yritystukia ja miten yksityiset palveluntuottajat ottaisivat huomioon alueelliset ja valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet ja painopisteet tukien myöntöprosessissa. Nykyisin valtionavustuksia koskevassa sääntelyssä avustuksen määrä rinnastuu julkisen vallan käyttöön siten, että tuki-instrumenttien mukaan ELY-keskus voi myöntää pienimpiä euromääräisiä tukia, ministeriö tätä suurempia ja valtioneuvosto kaikkein suurimpia tukia (ks. HE s. 150). Tällä perusteella myös pienimmät tuet tulisi hoitaa viranomais-tehtävänä. Yksityisten palveluntuottajien tulisi varmistaa tehtävien eriyttäminen hankerahoitusprosessissa (eli tuen myöntämiseen ja tuen maksamiseen liittyvästä asioiden valmistelusta ja esittelystä vastaisivat eri henkilöt). Ohjeena on ollut, että hallintoviranomaistehtävät tulee hoitaa siten, ettei synny epäilystä päätöksentekijän puolueettomuudesta tai intressiristiriidasta roolien sekaantumisen vuoksi. Nämä seikat tulisi ohjeistaa myös yksityisten palveluntuottajien osalta.

31) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 3

Hallituksen esityksestä ei ilmene, mikä taho valvoo maakuntien omavalvontaa.

Luku 4 Kasvupalvelujen tuottaminen (21–24 §)

32) Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

33) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kansainvälisten arvioiden mukaan palvelujen yksityistäminen ei ole parantanut työllistymistuloksia. Esityksen sivuilla 89–90 referoidut tutkimuksetkaan eivät osoita yksityisiä palveluita paremmiksi kuin julkiset palvelut.

Monituottajamalli voitaisiin toteuttaa myös kehittämällä nykyistä järjestelmää.

Lakiluonnos ohjaa vahvasti ulkoistamaan palvelut, vaikka jo nyt on tiedossa, että osalle palveluista ei ole ulkoisia tarjoajia. Kaikki maakunnat veloitettaisiin selvittämään asia erikseen ja testaamaan markkinoita 3–5 vuoden jännteellä. Maakunnat joutuvat perustamaan yhtiöitä, koska muita palveluntarjoajia ei ole, mutta yhtiöiden asema jatkossa on epävarma. Markkinoiden selvitys tulisi keskittää TEM:lle kustannustehokkaasti. Parempi malli olisi kokeilla monituottajamallia pilotoimalla sitä muutamilla alueilla.

34) Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kyllä pääosin, mutta 23 §:ssä jää suhteellisen avoimeksi, miten palveluja koskevan sopimuksen ehdoissa tai palveluntuottajan hyväksymistä koskevissa ehdoissa määrättäisiin kasvupalvelun tuottajan velvollisuuksista (esim. mahdollisesta akkreditoinnista). 23 §:ssä todetaan, että maakunta voi määrätä velvollisuuksista, mutta sitä ei edellytetä. Kasvupalvelusopimuksissa sekä niitä edeltävissä tarjouspyynnöissä tulisi määritellä velvoitteet ja mahdolliset sanktiot.

Koska maakunnat määrittäisivät palvelukokonaisuudet ja -ketjut ja varmistaisivat palveluketjujen integraation, maakunnilla tulisi olemaan erilaiset kriteerit, ehdot ja hankintakäytännöt. Näin ollen palveluntarjoajien olisi hankalaa toimia eri maakunnissa. Tiukat tiedonantoehdot ja tietojen kirjaus järjestelmiin suosivat suuria toimijoita. Tietosuojaongelmat tulisi ratkaista mahdollisimman nopeasti.

36) Mahdollistaako laki riittäväällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37) Mahdollinen sanallinen perustelu

Valinnanvapaus on riippuvainen palvelun tarjonnasta ja palveluista saatavilla olevasta informaatiosta. Lakiesityksen mukaan asiakas on valinnanvapaudesta huolimatta sidottu valitsemaansa maakunnalliseen palveluntuottajaan eikä voi vaihtaa tuottajaa. Valinnanvapaus voi jopa hankaloittaa maakuntien velvollisuutta hallita palvelukokonaisuuksia, koska valinnanvapaus siirtää vastuun palvelukokonaisuuden hallinnasta asiakkaalle. Kaikilla asiakasryhmillä ei ole valmiuksia valita palveluita, hallita omaa palvelukokonaisuuttaan ja käyttää sähköisiä palveluita.

38) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4**39) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 4**

[Luku 5 Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät \(25–28 §\)](#)

40) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5

Tietojärjestelmiin liittyviä riskejä ovat uudistuksen kireä aikataulu, tietosuojarajoitteet eri toimijoiden tietojen vaihdolle ja yhtenäisen tietoarkkitehtuurin rakentaminen sekä se, miten ensisijaisena palvelukanavana toimiva digitaalinen verkkopalvelu toimii yhdenmukaisesti useiden yksityisten palveluntuottajien välillä.

41) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 5

[Luku 6 Erinäiset säännökset \(29–37 §\)](#)

42) Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

43) Mahdollinen sanallinen perustelu

Neuvottelujärjestelmä on monimutkainen, koska se perustuu kahteen eri neuvottelukuntaan ja muiden toimijoiden välisiin keskusteluihin. Keskustelut edistävät yhteistyötä, mutta menettelyssä ei tehdä sitovia ratkaisuja tai päätöksiä.

44) Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

45) Mahdollinen sanallinen perustelu

Hallituksen esityksen mukaan (s. 83) maakuntien tulisi painotuksissaan ottaa huomioon valtioneuvoston asettamat 30 §:n mukaiset valtakunnalliset tavoitteet. Valtakunnalliset tavoitteet jäävät kuitenkin melko avoimiksi suhteessa 6 §:ssä esitettyihin alueiden kehittämisen tavoitteisiin sekä 10 §:ssä määriteltyihin alueiden kehittämisen painopisteisiin. 10 §:n mukaan valtakunnallisen alueiden kehittämisen kokonaisuuden kannalta olisi tärkeää, että maakuntaohjelmassa tarkasteltaisiin alueen kehittämiseen keskeisesti vaikuttavia osa-alueita, kuten mm. kasvupalvelujen kehittämistä maakunnassa. Kasvupalvelujen valtakunnallisten tavoitteiden tulisi tukea selkeämmin alueiden kehittämisen painopisteitä ja tavoitteita.

46) Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20 §:n omavalvonta?

- kyllä
 kyllä pääosin
 ei pääosin
 ei
 ei kantaa

47) Mahdollinen sanallinen perustelu

Työ- ja elinkeinoministeriön valvontarooli on rajallinen toiminnan vaikuttavuuden ja tehokkuuden arvioimiseksi. Todentaminen ei voi olla välillisen tiedon varassa.

Lakiesityksessä ei ole kuvattu uuden valtakunnallisen valvontaviranomaisen yhteyttä kasvupalveluiden ja omavalvontajärjestelmän valvontaan.

Lakiesityksessä ei ole viittausta maakuntalain 109 §:ään, jossa määritellään Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävät maakuntien tarkastuksen osalta.

48) Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti?

- kyllä
 kyllä pääosin
 ei pääosin
 ei
 ei kantaa

49) Mahdollinen sanallinen perustelu

Keskitetysti hoidettavat tehtävät on tunnistettu, mutta niiden järjestelyjä ei juurikaan ole muutoin huomioitu hallituksen esityksessä. 36 §:ssä ei käsitelty muun muassa nykyisin keskitetysti RR-ELYissä käsiteltäviä yritystukipäätöksiä tai kotoutumiseen liittyviä, nykyisin seitsemään ELY-keskukseen keskitettyjä tehtäviä (ks. nykytilan kuvaus luku 2.1.2 ja esityksen vaikutukset luku 4.2.3). Tehtävien keskittämisellä on pyritty tehostamaan toimintaa. Maakuntien tulisi yhdessä sopia myös toimintaa tehostavasta palveluiden järjestämisestä (laadun, saatavuuden jne. turvaamisen ohella). Vastaisuudessa em. toiminnan tehostamiseksi keskitettyjä tehtäviä tulisi voida hoitaa edelleen keskitetysti, mikäli palvelujen laatu, saatavuus jne. voidaan turvata.

50) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6**51) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 6**

Luku 7 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (38–49 §)**52) Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalveluiden osalta markkinapuutetta vuonna 2019?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

53) Mahdollinen sanallinen perustelu**54) Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittävällä tavalla lakiesityksessä?**

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55) Mahdollinen sanallinen perustelu

Markkinapuute on pääosin kuvattu lakiluonnoksessa. Kaikki maakunnat veloitettaisiin selvittämään asia erikseen ja testaamaan markkinoita 3–5 vuoden jänteellä. Kustannustehokkaampaa olisi, jos markkinoiden selvitys toteutettaisiin keskistetysti TEM:n johdolla.

56) Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

57) Mahdollinen sanallinen perustelu

Uudistuksessa on keskitytty lähinnä tehtävien siirtoon, ei riittävästi ko. tehtäviä tekevän henkilöstön asemaan tehtävien siirron yhteydessä. Henkilöstön siirto rinnastetaan liikkeenluovutukseksi (44 §), mutta se sitoo luovutuksen saajaa vain luovutushetkellä voimassa olevan virka- tai työehtosopimuksen ajan.

58) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7

Kasvupalveluiden luomisen arvioidaan vievän jopa kymmen vuotta (48 §). Uudistus olisi voitu toteuttaa myös nykyjärjestelmää kehittämällä eli nykyjärjestelmän pohjalle. Tämä turvaisi paremmin henkilöstön aseman eikä aiheuttaisi negatiivisia työllisyysvaikutuksia.

Uudistuksen aikataulu on liian tiukka. Henkilöstö siirrettäisiin maakuntiin vuoden 2019 alussa, markkinapuutteen toteaminen tulisi tehdä vuoden 2019 loppuun mennessä, maakunnan yhtiöt tulisi perustaa vuoden 2020 loppuun mennessä, siirtymäaika olisi 3 vuotta, ja monituottajamallin tulisi olla käytössä vuoden 2023 loppuun mennessä. Uudistuksen hallinnan kannalta valinnanvapaus tulisi avata vaiheittain sen jälkeen, kun maakunnat on perustettu ja palvelukokonaisuudet suunniteltu.

59) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 7

Kommentit lakiehdotukseen 2: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä

Uudenmaan maakunnassa (luonnos saatavissa 15.3.2017 alkaen)

60) Vapaamuotoiset huomiot 2.lakiehdotukseen

Tarkastusvirasto toteaa, että Uudenmaan maakunnan kasvupalveluita koskevan erillislain perustelut jäävät esityksessä epäselviksi ja esitetyn erillisjärjestelyn lisäarvo ja hyödyt tulisi selvittää tarkemmin. Perusteluissa keskitytään vertaamaan Uudenmaan maakuntaa muihin maakuntiin, mutta ei perustella erityisesti sitä, miksi kasvupalveluiden järjestämisvastuu tulisi siirtää maakunnan sijaan neljälle pääkaupunkiseudun kaupungille.

Tarkastusviraston näkemyksen mukaan Uusimaa muodostaa yhtenäisen työssäkäyntialueen, joten kasvupalveluiden järjestämisvastuun siirtäminen maakunnalta neljän kaupungin vastuulle voi heikentää muiden Uudenmaan kuntien henkilö- ja yritysasiakkaiden palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja yksityisten palveluntuottajien asemaa suhteessa kaupunkien palvelutarjontaan. Muiden kuntien asema kuntayhtymän kumppanina sekä kuntayhtymän suhde maakuntaan ja valtakunnallisiin kasvupalveluiden tuottajiin jäävät esityksessä niin ikään epäselviksi. Palvelujen järjestäminen edellyttäisi kuntien saumatonta yhteistyötä kuntayhtymässä.

Uudenmaan maakunnan näkökulmasta kasvupalveluita koskeva erillISRatkaisu on haastava, koska Uudenmaan maakunnalla on hallituksen esityksen mukaan sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisvastuu. Erityisesti pitkäaikaistyötömille kohdennettujen työllisyystalveluiden järjestämisessä tulee varmistaa sujuva yhteistyö sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa.

Mikäli kasvupalveluiden järjestämisvastuu siirtyisi neljälle kaupungille, näiden kaupunkien nykyiset työllisyys- ja yritys-talvelutoiminnot eivät voisi lakiesityksen mukaisesti enää toimia kuntien sidosyksikköinä, vaan kaupunkien toiminnot tulisi yhdistää. Hankintalain mukaan jos julkinen yhtiö tulisi samoille markkinoille yksityisten kanssa, se voisi tuottaa samoja talveluita in house -yhtiönä maakunnalle vain hyvin rajoitetusti (ulkopuolinen liikevaihto voisi olla vain 5 % koko liikevaihdosta, enintään 500 000 euroa).

Tarkastusvirasto huomauttaa, että erityiseksi haasteeksi erillisjärjestelyssä muodostuisi se, miten turvattaisiin hankinta- ja kilpailulainsäädännön mukainen kilpailuneutraali-teetti ja läpinäkyvyys Uudenmaan maakunnan kasvupalveluiden tuottamisessa siten, että se ei vääristä kilpailua kasvupalvelumarkkinoilla. Lakiesityksen mukaan yksityisiä ja muita kasvupalveluiden tuottajia ja myös talveluiden asiakkaita on eniten Uudenmaan alueella. Tähän ei olisi mahdollista löytää yksinkertaista ratkaisua, joka olisi linjassa alueiden kehittämistä ja kasvupalveluita koskevan lakiesityksen kanssa. ErillISRatkaisu viivästyttäisi uudistuksen käynnistymistä Uudenmaan maakunnassa, lisäisi hallinnollista taakkaa sekä mutkistaisi asianomaisten kaupunkien ja Uudenmaan maakunnan organisaatorakennetta ja toimintojen järjestämistä.

61) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset 2.1 lakiehdotukseen

Vapaa sana

62) Mitä muuta haluatte sanoa esitysluonnoksesta?

Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittää huomiota siihen, että lakiesitykset ovat keskeneräisiä ja jättävät alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rakentamisen vahvasti maakuntien vastuulle. Maakuntauudistuksen tavoitteena on sovittaa yhteen valtion aluehallinto ja maakuntahallinto sekä luoda tarkoituksenmukainen työnjako valtion aluehallinnon, maakuntien ja kuntien välille. Uudistuksessa merkittävä osa valtionhallinnon keskitetyssä ohjauksessa olevia tehtäviä hajautetaan maakuntien päätettäväksi ja hoidettavaksi. Valtion ohjaus esityksessä on yllättävän heikko, vaikka toiminta rahoitetaan pääosin valtion rahoituksella ja kohdistuu Suomen kestäväen talouskasvun kannalta keskeisiin aiheisiin, kuten työllisyyden ja yritystoiminnan edistäminen. Hallitus on asettanut työllisyyttä ja kasvua edistäville toimille kahden miljardin euron tavoitteen. Riskinä on toiminnan ohjauksen pirstaloituminen liikaa maakuntakohtaisiin ratkaisuihin, jolloin menetetään kokonaisuuden hallinta ja palvelujen keskittämisestä saatavat taloudelliset hyödyt. Tässä suhteessa kasvupalveluiden hallintamalli on hyvin erilainen kuin sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämislaissa esitetty malli. Erityisesti esitys kasvupalveluiden järjestämisvastuun siirtämisestä Uudenmaan maakunnalta neljän kaupungin vastuulle on heikosti perusteltu eikä esityksessä ole osoitettu järjestelylle erityistä lisäarvoa ja hyötyjä.

Esityksessä lakiluonnoksen säästöjen taloudellisia vaikutuksia ei juurikaan ole arvioitu. Tarkastusvirasto on koonnut valtiontalouden näkökulmasta esitysluonnokseen sisältyviä asioita seuraavasti.

1. Koska valtion rahoitus ohjattaisiin kokonaisrahoituksena maakunnille, kukin maakunta päättäisi rahoituksen kohdentamisesta eri tarkoituksiin. Rahoituslakiehdotuksen 6. §:ään sisältyvää kustannusten kasvua hillitsevää rajoitinta sovellettaisiin vain sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisiin kustannuksiin perustuvan rahoituksen. Rajoitinta ei käytettäisi maakuntien kasvupalveluiden ja alueiden kehittämisen rahoitukseen. Tarkastusvirasto toteaa, että julkisten menojen kasvun hillinnän tulisi toteutua kokonaisvaltaisesti ja koskea kaikkia maakunnan tehtäviä. Ehdotuksessa riskinä on, että rahoitustarve voi kasvaa muissa maakunnan tehtävissä, varsinkin jos valtion rahoitus maakunnille esityksen mukaisten laskennallisten tekijöiden perusteella ei vastaa maakuntien todellisia tarpeita.
2. Kasvupalvelukertoimen osatekijöitä olisivat työttömien työnhakijoiden määrä (painoarvo 60 %), työttömyysaste (painoarvo 15 %) ja yritysten toimipaikkojen määrä (painoarvo 25 %). Kerroin kuvaisi maakunnan tilaa suhteessa maan keskiarvoon ja muihin maakuntiin. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan kasvupalvelukertoimen osatekijät eivät kuitenkaan ota riittävästi huomioon pitkäaikaistyöttömyyttä, julkisten työpaikkojen osuutta eikä maakunnan huoltosuhdetta. Nämä ovat tekijöitä, joissa on suuria eroja maakuntien välillä ja jotka vaikuttavat kasvupalveluiden rahoitustarpeeseen.
3. Esitys jättää kasvupalveluiden palvelukokonaisuuksien ja palveluiden maksullisuuden määrittelyn yleiselle tasolle. Tarkastusvirasto korostaa, että lakiesityksessä tulisi olla selkeä tehtäväjako valtakunnallisten kasvupalveluiden ja maakunnan järjestämien palveluiden välillä ja toisaalta valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden ja julkisen vallan käyttöön kuuluvien viranomaistehtävien välillä. Näin välttyttäisiin päällekkäiseltä valmistelulta ja epäselvyyksiltä eri toimijoiden välisestä työnjaosta sekä luotaisiin paremmat edellytykset valtakunnan tasoiselle työllisyyden hoidolle ja yritystoiminnan edistämiseksi, jotka ovat kestäväen talouskasvun kulmakiviä.

Esitys ohjaisi purkamaan olemassa nykyisin ELYihin keskitetyt palvelut ja yksityistämään palveluja mahdollisimman laajasti. Rahoituslaskelmien taustalla on kuitenkin edellytys valtiolta siirtyvien tehtävien keskitämisratkaisuista, joiden avulla maakunnat voisivat hoitaa tehtäviään tuloksellisesti. Tarkastusvirasto pitää kannatettavana sitä, että uudistuksen tavoitteena on keskittää tehtäviä suurempiin yksiköihin palvelujen järjestämisen kantokyvyn kohentamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi, mutta huomauttaa, että lakiesityksessä maakuntien yhteistyövelvoite jää liian vähälle huomiolle. Tavoitteen onnistuminen edellyttää tiivistä ja hyvin toimivaa yhteistyötä maakuntien kesken ja sopimista keskittämistä vaativista tehtävistä. Tämä korostuu erityisesti niukkenevien resurssien tilanteessa.

Kasvupalveluiden maksullisuus on yhteydessä valtion rahoituksen riittävyyteen. Mikäli valtion rahoitus ei riitä maakunnan tarpeisiin, ratkaisuksi jää rahoituksen kattaminen asiakasmaksuilla. Tämä voi heikentää eri asiakasryhmien yhdenvertaista mahdollisuutta saada tarpeidensa mukaisia palveluita.

4. Esityksen (25–28 §) mukaan kasvupalvelut ja asiakkaan ohjaus perustuvat yhtenäiseen palveluarkkitehtuuriin ja sähköisten palveluiden käyttöön. Kasvupalveluiden tietoarkkitehtuuriin ja tietojärjestelmien yhtenäistämisen ja kehittämisen periaatteita on esityksessä ja perusteluissa kuvattu kattavasti, mutta perustelut eivät sisällä eri toimijoiden vastuita ja tehtäviä eikä käytännön toimenpiteitä aikatauluineen. Huomiotta jää myös se, että palveluekosysteemin, tietoarkkitehtuurien ja tietojärjestelmien rakentaminen sekä tietojen siirto järjestelmiin vie aikaa ja edellyttää mittavaa resursointia ja investointeja. Tarkastusvirasto korostaa, että tietoarkkitehtuuriin ja tietojärjestelmien sekä niihin liittyvien investointien suunnittelulla on erityinen kiire, koska TE-toimistojen ja ELY-keskusten käyttämät järjestelmät ovat elinkaarensa päässä ja korvaavien järjestelmien rakentamiselle on suuri tarve.
5. Suomen kestäväen talouskasvun keskeinen haaste on pitkäaikaistyöttömyys. Tarkastusviraston mukaan valtion vahvempi ohjaus työllisyyden hoidossa sekä työllisyyspalveluiden järjestäminen ja tuottaminen asiakastarpeiden pohjalta erityisesti uudistuksen alkuvaiheessa ovat tärkeitä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Lakiesitys jättää kuitenkin pitkäaikaistyöttömyyden hoidon käytännössä maakuntien ratkaistavaksi ja yksityisten toimijoiden palveluiden varaan. Esitys nostaa esille maahanmuuttajataustaiset asiakkaat erityisryhmänä. Pitkäaikaistyöttömät ja muut heikossa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat tukea ja henkilökohtaista palvelua. Osalle asiakkaista esityksessä kuvattu valinnanvapaus on vaikeasti hahmotettava ja valmius käyttää sähköisiä palveluja on heikko, jolloin vaarana on näiden asiakasryhmien jääminen työllisyyspalveluiden ulkopuolelle. Esityksessä asiakas voisi valita palvelut mistä tahansa maakunnasta, mutta ei voisi niitä vaihtaa, jos hänen tilanteensa muuttuu. Tämä heikentää työvoiman liikkuvuutta ja on ristiriidassa valinnanvapausperiaatteen kanssa.
6. Palveluiden yksityistämistavoite korostuu esityksessä vahvasti, mutta tavoite on perusteltu puutteellisesti. Esityksessä referoidut tutkimukset eivät osoita yksityisten tarjoamien kasvupalvelujen olevan parempia kuin julkiset palvelut. Kasvupalvelujen yksityistäminen voisi johtaa asiakkaiden valikointiin. Yksityisten palvelujen saanti ei ole myöskään taattua syrjäseuduilla, missä työllisyystilanne on heikko. Vaikka on oletettavaa, että osalle kasvupalveluista ja maakunnissa ei ole ulkoisia tarjoajia, kaikki maakunnat velvoitettaisiin selvittämään asia erikseen ja testaamaan markkinoita 3–5 vuoden välein. Maakunnat joutuisivat perustamaan yhtiöitä, kun muita palveluntarjoajia ei olisi, mutta yhtiöiden asema jatkossa on epävarma. Tarkastusvirasto ehdottaa, että markkinoiden selvitys tulisi keskittää TEM:lle kustannustehokkaasti. Kasvupalveluiden luomisen esityksen mukaisella tavalla arvioidaan vievän jopa 10 vuotta. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan, uudistus voitaisiin toteuttaa myös kehittämällä nykyjärjestelmää asteittain esim. kumppanuusmallin suuntaan. Malli mahdollistaisi myös yksityisten palveluntuottajien toimimisen monituottaja-järjestelmässä. Nykyiseltä pohjalta kehitettävä järjestelmä voisi olla kokonaistaloudellisesti edullisempi ja turvaksi paremmin myös henkilöstön aseman eikä aiheuttaisi negatiivisia työllisyysvaikutuksia, joita uudistuksen arvioidaan aiheuttavan.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on viime vuosina julkaissut useista lakiesityksen aihealueeseen liittyviä tuloksellisuustarkastuksia:

- ELY-keskusten yritystukipäätösten käsittelyn kustannustehokkuus 19/2016
- Valtion aluehallinnon lakisääteiset tehtävät ja niiden resursointi 9/2015
- Sähköiset työvoimapalvelut 8/2015
- Rakennepoliittisten päätösten tietoperusta 13/2015
- Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy 229/2011